

การทำนา ในสภาพฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง

เรียบเรียงโดย : กมลศักดิ์ เกศวายุธ ชาญพิทยา จิมพาลี
หน่วยงาน : กลุ่มข้าว กองส่งเสริมพืชไร่
ผลิตและเผยแพร่โดย : กรมส่งเสริมการเกษตร

1. ข้อเท็จจริง
2. ปัญหา
3. คำแนะนำสำหรับเกษตรกร
4. วิธีการแก้ไขปัญหา
5. การปลูกข้าวโดยการหว่านข้าวแห้งหรือหว่านสำรว
6. สรุป

1. ข้อเท็จจริง

สภาพการทำนาปีในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน เพื่อใช้ในการทำนาหว่านและการปักดำสำหรับการใช้น้ำชลประทานก็เพียงเพื่อการเสริมให้มีปริมาณน้ำพอเพียง เมื่อยามที่มีปริมาณน้ำฝนไม่พอเพียงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากมีฝนตกปกติตามฤดูกาลการใช้น้ำชลประทานก็ไม่มีปัญหา

2. ปัญหา

ตามที่ได้เกิดภาวะแห้งแล้งติดต่อกันเป็นเวลานานในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีผลทำให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและสิริกิติ์ในปี 2535 อยู่ในระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ ไม่สามารถระบายน้ำเสริม เพื่อการทำนาปีในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาได้เป็นปกติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรม

ชลประทานจึงได้ประกาศให้เกษตรกรซึ่งอยู่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา เลื่อนการทำนาปีในเดือนสิงหาคม เป็นเหตุให้เกษตรกรต้องชะลอการลงมือปลูกข้าว

3. คำแนะนำสำหรับเกษตรกร

1. เลื่อนการทำนาปีออกไปจนกว่าจะเริ่มมีฝนตกชุก คือประมาณต้นเดือนสิงหาคม
2. ในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนสิงหาคม ถ้ามีปริมาณน้ำพอฟที่จะตกกล้าได้ แนะนำให้ทำนาดำ หรือหากมีน้ำมากพอก็ใช้วิธีหว่านน้ำตมได้เพื่อลดขั้นตอนและช่วงระยะเวลาการทำนา
3. ถ้าหากถึงกลางเดือนสิงหาคม ปริมาณน้ำในทุ่งยังไม่เพียงพอที่จะตกกล้า แนะนำให้ทำการหว่านข้าวแห้งหรือหว่านสำรว
4. กรณีที่ต้องการใช้น้ำเพื่อช่วยเหลือการทำนาปีในช่วงฝนทิ้งช่วง ก็จะมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำหรือคลองที่อยู่ใต้พื้นที่เขื่อนเก็บกักน้ำ โดยทางราชการจะสนับสนุนเครื่องสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
5. สำหรับพื้นที่ดอนที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในการทำนา ขอให้เกษตรกรงดการปลูกข้าวและหันมาปลูกพืชอายุสั้น เช่น ถั่ว และพืชผักต่าง ๆ แทน

4. วิธีการแก้ไขปัญหา

โดยสภาพทั่วไป ฝนจะตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคมทุกปี หากในพื้นที่มีน้ำมากพอเพียงก็ขอให้เกษตรกรทำการตกกล้า เพื่อจะได้ทำการปักดำหรือทำนาหว่านน้ำตม ถ้าเกิดสภาพฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลายาวนานไปถึงช่วงเดือนสิงหาคม หากเกษตรกรได้ตกกล้าไว้ตั้งแต่ช่วงปลายเดือนกรกฎาคม อายุกล้าจะแก่และยังปล้องแล้ว ในการปักดำให้ใช้จำนวนต้นต่อจอบให้มากขึ้นและปักดำให้ถี่ เพราะกล้าเหล่านี้จะแตกกออ่อน หรือใช้วิธีการปลูกข้าวโดยการหว่านข้าวแห้ง เพื่อลดขั้นตอนในการตกกล้าและไม่ชะงักในการเจริญเติบโตเก็บเกี่ยวได้ทันฤดูกาล

5. การปลูกข้าวโดยการหว่านข้าวแห้งหรือหว่านสำรว

การปลูกข้าวโดยการหว่านข้าวแห้งหรือหว่านสำรว การปลูกโดยใช้เมล็ดแห้งที่ยังไม่ได้เพาะให้งอก ทำได้ดังนี้

1. ทำการไถตะตากดินไว้เพื่อทำลายวัชพืช จึงทำการไถแปรย่อยดินให้มีขนาดพอเหมาะ แล้วปรับดินให้เรียบสม่ำเสมอ ใต้ระดับ แล้วจึงหว่านเมล็ดข้าวแห้ง
2. การหว่าน ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้เตรียมไว้หว่านไร่ละ 15 กก. แล้วคราดกลบ
3. เมล็ดพันธุ์ข้าวควรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวแสงปลูก หากใช้ข้าวไวแสงเวลาจะไม่ทันได้ผลผลิต

4. การใส่ปุ๋ย ข้าวที่ปลูกในช่วงฝนแล้ง เป็นการปลูกข้าวล่าช้ากว่าฤดูกาลมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใส่ปุ๋ยช่วยเร่งให้ต้นข้าวมีการเจริญเติบโตได้เต็มที่ จึงจะทำให้ได้ผลผลิตสูงใกล้เคียงกับการทำนาตามฤดูกาลปกติ

การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1

ในพื้นที่ดินเหนียวให้ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0, 18-22-0 หรือ 20-20-0 สูตรใดสูตรหนึ่งในอัตราไร่ละ 25 กก. ในดินทรายให้ใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-8 ในอัตราไร่ละ 25 กก. โดยใส่ปุ๋ยหลังจากข้าวงอกแล้ว 5-6 วัน

การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2

ให้ใส่ปุ๋ยหลังจากข้าวงอกแล้ว 40-45 วัน โดยใช้ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต หรือ แอมโมเนียมคลอไรด์ ไร่ละ 25-30 กก. หรือ ปุ๋ยยูเรีย ไร่ละ 10-15 กก. ในการใส่ปุ๋ยควรจะคำนึงถึงว่าดินจะต้องเปียกแฉะหรือมีน้ำขังไม่ควรเกิน 20 เซนติเมตร ถ้าหากดินแห้งหรือระดับน้ำมากกว่านี้ ให้เลื่อนการใส่ปุ๋ยออกไป มิฉะนั้นจะทำให้การใช้ปุ๋ยไม่มีประสิทธิภาพเกิดการสูญเสียปุ๋ย ทำให้ต้นข้าวได้รับปุ๋ยไม่พอเพียง ผลผลิตจะต่ำ

การดูแลรักษา

- ควรปรับปรุงคันนาให้ดี อุดรูรั่วของน้ำ
- หมั่นตรวจดูนาอย่างสม่ำเสมอ หากพบศัตรูข้าวให้รีบกำจัด
- ถ้าหากพบว่าข้าวขึ้นไม่สม่ำเสมอ ควรถอนต้นข้าวที่แตกกอไปซ่อมแซม

6. สรุป

ในที่ฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงเป็นประจำ ให้เปลี่ยนวิธีปลูกข้าว จากการปักดำมาปลูกโดยการหว่าน ข้าวแห้งไม่ควรรอให้ฝนตก ได้น้ำพอเพียงในการตากกล้าและปักดำ เพราะจะล้งเข้ามาในฤดูกาลมาก ทำให้ข้าวที่ปักดำไม่เท่าไรก็จะตั้งท้องและออกดอก ทำให้ได้ผลผลิตต่ำอย่างไรก็ตาม หากฝนล่าช้าจนถึงปลายเดือนสิงหาคมจนถึงกันยายนจะทำการหว่านแห้งก็จะไม่ค่อยได้ผล เพราะฤดูกาลล่าช้ามากฝนจะหมดควรเร่งการปลูกข้าว หันไปปลูกพืชอายุสั้นแทน เช่น ถั่วและพืชผักต่าง ๆ